

te danken is aan 'een misdaad tegen de menselijkheid', de slavenhandel. Een kaart van de Amsterdamse grachtengordel, waarop aangegeven staat op welke plekken bewindhebbers (van de WIC en Sociëteit van Suriname) en andere betrokkenen woonden, laat duidelijk zien waar deze heren zich concentreerden: in de zogenaamde Gouden Bocht, aan de Herengracht. Twintig pagina's namen van 'regenten en andere belanghebbenden bij de slavenhandel' – daaronder telgen van de geslachten Hope, Bicker, Hooft en Trip (141 personen totaal) – laten zich lezen als *namning and shaming*. Dit zijn de verantwoordelijken lijkt Balai te zeggen en de plekken waar zij woonden moet je zien als een 'schuldig landschap' (inclusief de ambtswoning van de burgemeester van Amsterdam en het hoofdkantoor van Amnesty). Balai is een man met een missie. Hij heeft wat recht te zetten. Ten eerste laat hij zien dat er voldoende aanwijzingen zijn dat vanaf de late middeleeuwen er behoorlijke hoeveelheden slaven in Europa aanwezig waren. Daarnaast aast hij op de erkenning dat de Amsterdamse rijkdom mede gebaseerd is op 'gewetenloze' uitbuiting van West-Afrikaanse mensen. Hij stelt terecht dat het niet goed te becijferen valt of en hoe winst is gemaakt, maar stelt even later ook dat louter kijken naar de resultaten van de WIC niet voldoende is: duizenden vonden werk op de schepen, in de scheepsbouw en de toeleverende bedrijven. *Geschiedenis van de Amsterdamse slavenhandel* is uitvoerig gedocumenteerd met onder meer alle namen van slavenschepen, het aantal ingescheepte gevangenen, de overledenen en hun bestemming. Daarnaast is het geweldig geïllustreerd. Zowel tekst als illustraties laten aan duidelijkheid niets te wensen over.

Ger Jan Onrust

Het verhaal van de Washingtonse acht

De Olympische Spelen van Berlijn in 1936 belichaamden de verknoping van sport en politiek. Sportieve prestaties en evenementen konden uitgevent worden om de superioriteit van het eigen volk aan te tonen en nationalisme aan te wakkeren. Roeien was bij uitstek de sport waarin Duitsland excelleerde. Maar na vijf keer goud en één keer zilver was het een groep doodgevone Amerikaanse *Westcoast* jongens die op het koningsnummer, middels een geweldige *rally*, met miniem verschil het goud opeisten. Wat is het verhaal van deze bijzondere acht mannen? De Verenigde Staten, begin jaren dertig: het is crisis. Ieder jaar meldt zich een behoorlijke groep zonen van houthakkers, boeren en arbeiders voor het gruwelijk zware trainingsprogramma van coach Al Ulbrickson van de *University of Washington*. *Scholarships* bestaan nog niet: zelfs al verover je een plaats in de *varsity* boot, dan nog moet je je eigen scholing financieren. Hard werk in harde klimatologische omstandigheden. *De jongens in de boot* is meer dan het gemiddelde sportboek. Daniel James Brown schetst het verhaal van een groep jonge mannen, hun coach en botenbouwer tegen de achtergrond van de crisisjaren, nog eens versterkt door de *dust bowl* in de VS. Daarnaast focust Brown zich op Duitsland, de plek van het grootste succes van de Washingtonse acht met stuurman en dan in het bijzonder op Leni Riefenstahl, die

met haar *Olympia* sportreportages voorgoed veranderde.

Drager van het verhaal is Joe Rantz, de man 'op zeven', die op jonge leeftijd werd verstoten door zijn vader en stiefmoeder en desondanks zijn eigen ingenieursopleiding bekostigde. Het is ook het verhaal van de uiterst succesvolle Al Ulbrickson, een Deen die decennia lang het roeiprogramma van de *U of W* leidde. *De jongens in de boot* is een uitstekend gedocumenteerd, bij tijd en wijle spannend sportboek (de verfilming komt eraan). Een prima bron voor een originele invalshoek voor het profielwerkstuk over de Olympische Spelen.

Ger Jan Onrust

De jongens in de boot.

De legendarische acht van 1936.

Daniel James Brown

Thomas Rap, Amsterdam 2013, 512 blz., € 29,90